

Kultuuri- ja turismivaldkonnad tegid ettepaneku tervisesertifikaadi ja kiirtestide kasutuselevõtuks

Kultuuri- ja turismisektor tegid ühise avaliku pöördumise tervisesertifikaadi ja kiirtestide kasutuselevõtuks ühiskonnaelu avatuna hoidmiseks.

Pöördumises tehakse ettepanekud rakendada siseriiklikult tervisesertifikaati ning tunnustada kiirteste, et seeläbi võimaldada suuremate ürituste korraldamist ning ruumide mahupiirangute tõstmist.

Avaldame avalduse täismahus:

Austatud Vabariigi Valitsus

Tervitame teie otsust avada 24. maist taas ligipääs kultuurile. Ehkki veel märkimisväärsete piirangutega on see oluline sõnum nii kultuurikorraldajatele kui ka igale kultuurisõbrale; loodame, et tegemist on esimese sammuga ning lähiajal leevenevad kultuurisündmustele seatud tingimused veelgi. Samas on valitsusel kohustus vaadata julgemalt tulevikku ja rakendada ühiskonna avatuna hoidmiseks rahvusvaheliselt tunnustatud praktikaid.

Täna ei ole viirus inimestele enam tundmatu ning sellega elamiseks on leitud erinevaid viise. Soovides valitsusega kaasa mõelda kõigi võimalike lahenduste leidmisel ja võimalikult kiirel rakendamisel pakume omalt poolt välja ideed, mis aitaks kultuuri- ja turismisektoreid, aga ka tervet ühiskonda toimimas hoida. Teeme ettepanekud **rakendada siseriiklikult tervisesertifikaati ning tunnustada kiirteste, et seeläbi võimaldada suuremate ürituste korraldamist ning ruumide mahupiirangute tõstmist.**

Esiteks näeme tervisesertifikaadil suurt riigisisest potentsiaali, kuidas samas ruumis viibivate inimeste arvu vaksineeritute võrra suurendada ning anda nii rohkematele inimestele nende valikuvabadus tagasi kedagi diskrimineerimata.

epl.delfi.ee

Kultuuriminister
Tallinna Linnateater
Rahvusoper Estonia
Anneli Ott
Teater

Rahvakogunemistele kehtivate piirangute jätkudes on võimalik vaksineeritute ehk tervisesertifikaadi kandjate arvelt mahtedagi diskrimineerimata suurendada (rakendamise näited kultuurisündmustel, konverentsidel, toitlustusasutustes ja spaades on toodud **lisas**), sest mida rohkem on tervisesertifikaadi kandjaid, seda rohkem saab sündmustest ohutult osa võtta ka veel vaksineerimata inimesi. Oluline on, et vabatahtlikult esitatud tervisesertifikaadi abil mahtude suurendamine on igale organisatsioonile ja külastajale võimalus, mitte kohustus.

Tuginedes teaduslikule teadmusele on vaksineeritud inimene väga hästi kaitstud raske COVID-19 haiguse ja hospitaliseerimise eest ning kui ka vaksineeritud inimene võib harvadel juhtudel nakatuda, on teistele nakkuse edasiandmine harv, kuna viirust on vähe.

Teiseks, õppides rahvusvahelisest praktikast soovitame täiendava usaldusmeetmena tunnustada kiirtestimist, mis on rakendatav ennetusmeede turvaliste kogunemiste läbiviimisel ja võimaldab publikule kehtestatud mahupiiranguid suurendada.

Kiirtestimine on Eestis juba kasutusel erinevates töökollektiivides, kultuurisektoris kasutavad seda tõhusa haigestumist ennetava meetmena näiteks Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Eesti Kontserdi kollektiivid Eesti Rahvusmeeskoor, Hortus Musicus, Tallinna Linnateater, Rahvusoper Estonia, Tallinna Filharmoonia.

Igal riigil on ühiskonna taasavamiseks omad meetmed, mille rakendamisest saadud teadmisi jagatakse ka rahvusvahelise kogukonnaga. Nii on näiteks Suurbritannia valitsus algatanud sündmuste teadusuuringute programmi, et teadlaste juhtimisel uurida viiruse levikut testitud publikuga rahvaüritustel ning kiirtestidega kontrollitud rahvakogunemise katsete õnnestumisest on teatanud teiste seas ka Hispaania ja Taani. Rahvusvaheliselt on tervisetõendid kasutusele võtnud Holland, „võimaluste pass“ on arutlusel ka Leedus. Eestis välja töötatud tervisesertifikaadi edukas rakendamine riigisiselt ühiskonna võimalikult kiireks, ent turvaliseks taasavamiseks oleks teistele eeskujuks ja saaks osaks digivõimeka Eesti eduloost.

Kultuurisektori väljapakutud lahendusele on andnud oma positiivse hinnangu ka Tallinna Ülikooli inimõiguste professor Mart Susi.

Saabuv suveperiood on kultuuri- ja turismisektoris ellujäämiseks kriitilise tähtsusega. Eelmise aasta kogemusest teame, et suveperiood on epidemioloogiliselt passiivsem periood, mistõttu teeme ettepaneku meie välja pakutud ideede rakendamiseks juba suvel. Selline lähenemine aitaks meil vaadata tulevikku, planeerida järgmist hooaega ning olla paremini valmis olukorraks, kui sügisel-talvel peaks olukord taas keerulisemaks minema.

Allakirjutanud soovivad ideele valitsuse põhimõttelist heakskiitu ning kohtumist Eesti Vabariigi peaministri Kaja Kallase, ettevõtlus- ja infotehnoloogiainister Andres Suti, kultuuriminister Anneli Oti ning tervise- ja tööminister Tanel Kiigega, et tutvustada sektoritepõhiseid konkreetseid lahendusi ühiskonna turvaliseks avamiseks ja elu toimimas hoidmiseks.

Idee algatajad: Alexela Kontserdimaja, festivalid Jazzkaar, Tallinn Music Week, Tallinna Pimedate Ööde Filmifestival ja Viljandi Pärimusmuusika Festival, Forum Cinemas, Muuseuminookogu, Music Estonia ning sihtasutused Eesti Kontsert ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, esti Hotellide ja Restoranide Liit, Eesti Konverentsibüroo

Idee toetajad: Eesti Spaaliit

Tervisesertifikaat kultuurisektoris

Näitlikustamiseks on kasutatud 50% täitumuse nõuet 100-kohalises saalis.

- Pileteid müüakse kõigile võrdsetel alustel ning, nagu ikka, neid saab osta seni, kuni kehtestatud piirarv 50% saalist täis saab ehk pileteid on müüdud 50 inimesele.
- Iga sündmusel osaleva tervisesertifikaadiga isiku arvelt, kes on piletit ostes vabatahtlikult nõus ütleva, et tal on tervisesertifikaat, kasvab mahutavuse number ühe võrra, st ta ei lähe piirarvu arvutamisel arvesse, kuna on nii-öelda suhteliselt viirusohutu; nt kui piletid on ostnud 5 tuvastatud vaktsineeritud, saab saali lasta

55 inimest jne.

- Piletit ostes on hõlpsalt teostatava tehnilise lahenduse abil inimesel võimalik lisada oma tervisesertifikaadi number/QR-kood ning piletimüügisüsteem suurendab automaatselt saali müüdavate pileтите hulka.
- Tervisesertifikaadiga piletiostja peab andma loa oma isikuandmete töötlemiseks, kuid, nagu öeldud, on tegemist vabatahtliku toiminguga: kui inimene ei soovi oma isikuandmeid jagada, saab ta pileti osta tavakorras, minnes piirarvu alla.
- Tuvastatud vaksineeritute arvelt saali mahutavuse turvalise suurendamise piirmäära (nt kuni 75% täitumiseni ehk kuni 75 inimeseni 100-st) saaksid öelda terviseekspertid.
- Sündmusel kohapeal kontrollitakse tervisesertifikaati ja tuvastatakse isik, mis toimub sarnaselt sooduspiletit võimaldava õpilaspileti või pensionitunnistuse kontrollimisega.
- Kõigile saalisviibijatele rakenduvad samad turvalisusmeetmed ning kõiki koheldakse võrdselt.

Tervisesertifikaat konverentsidel:

- Hajutatuse nõuete püsimisel (näiteks kui konverentsisaali maksimaalne lubatud täitumus on vaid 50%) saab rakendada kultuurisündmustega sarnast mudelit, kus tervisesertifikaadiga isiku ja seda vabatahtlikult tõendatute arvelt saab osalejate arvu suurendada.
- Konverentsile registreerimisel saab tervisesertifikaadi andmeid edastada korraldajale juba registreerimisvormi täites.
- Konverentsil kohapeal kontrollitakse tervisesertifikaadi ja tuvastatakse registreerunud isik.
- Kui osaleja ei soovi oma isikuandmeid jagada, saab ta konverentsil viibida tavakorras kuni riiklike piirangutega kehtestatud piirarvu täitumiseni.
- Kõigile saalisviibijatele rakenduvad samad turvalisusmeetmed ning kõiki koheldakse võrdselt.

Tervisesertifikaat toitlustusasutustes:

- Restoranides ja kohvikutes, mis soovivad teenindada rohkem inimesi, kui piirangutega lubatud, saab rakendada tervisesertifikaati ja seeläbi küllastajate arvu suurendada. Restorani- või kohvikupidaja peab arvestust küllastajate arvu üle.
- Iga restoranis ja kohvikus viibiva tervisesertifikaadiga isiku arvelt, kes on vabatahtlikult nõus kinnitama tervisesertifikaadi olemasolu, kasvab mahutavuse number ühe võrra.
- Näiteks lauabroneeringut telefoni teel tehes saab anda teada, et klient omab tervisesertifikaati, mida kohapeal kontrollitakse. Interneti teel broneeringut tehes saab kommentaaride väljale lisada tervisesertifikaadi info.
- Tänavalt sisse astunud klient saab soovi korral näidata tervisesertifikaati.
- Kui küllastaja ei soovi oma isikuandmeid jagada, saab ta kohvikus või restoranis viibida tavakorras kuni piirarvu täitumiseni.
- Kommunikatsioonis on võtmetähtsusega selgitus, et tervisesertifikaadi rakendamine restoranides ja kohvikutes on vabatahtlik ning sellest sõltub ainult täitumuse määr. Kohvikute ja restoranide ukstel on võimalik kasutada teavitust, milline on toitlustusasutuse mahutavus üldiste riiklike piirangute korral ning milline on küllastajate maksimaalne määr tervisesertifikaadi esitamise korral.
- Kui kohviku- või restoranipidaja ei soovi seda süsteemi rakendada, kehtib toitlustusasutusele valitsuse poolt määratud täitumuse piir.
- Kõigile kohvikute ja restoranide küllastajatele rakenduvad samad turvalisusmeetmed ning kõiki koheldakse võrdselt.

Tervisesertifikaat spaades:

- Spaad, kes soovivad teenindada rohkem inimesi kui piirangutega lubatud, saavad rakendada tervisesertifikaati, et küllastajate arvu suurendada. Spaapidaja peab arvestust küllastajate arvu üle.

- Iga spaas viibiva tervisesertifikaadiga isiku arvelt, kes on vabatahtlikult nõus kinnitama tervisesertifikaadi olemasolu, kasvab mahutavuse number ühe võrra.
- Spaade puhul saab vabatahtlikult tervisesertifikaadi info saata juba ette koos broneeringuga, tervisesertifikaadi olemasolu kontrollitakse kohapeal.
- Kui külastaja ei soovi oma isikuandmeid jagada, saab ta spaas viibida üldises korras kuni piirarvu täitumiseni.
- Kui spaapidaja ei soovi seda süsteemi rakendada, kehtib spaale valitsuse poolt määratud täitumuse piir.
- Kõigile spaa külastajatele rakenduvad samad turvalisusmeetmed ning kõiki koheldakse võrdselt.

Tallinna Ülikooli inimõiguste professori Mart Susi hinnang.

Seisukoht: Kas kultuuriürituste publiku arvu suurendamine vaktsineerimispassi esitajate arvu võrra on kooskõlas inimõiguste põhimõtetega?

Eesti kultuurisektor on esitanud idee suurendada kultuuriüritustele lubatava publiku arvu vaktsineerimispassi esitavate külastajate arvu võrra. Kultuurisektori mitmete asutuste ja ühenduste esindajate palvel esitan seisukoha selle idee kooskõlast diskrimineerimise keelu põhimõttega. Seisukoht toetub 2021.aasta aprillikuus valminud ning avalikustatud globaalse digitaalsete inimõiguste võrgustiku võrdleva uuringu järeldustele vaktsineerimispassi kooskõlast inimõigustega ja selle kohaldamise soovitudele. Euroopa Liidu teadus- ja tehnoloogia koostöö programmi kaudu moodustatud globaalse digitaalsete inimõiguste võrgustiku (Global Digital Human Rights Network, CA19143) uuringu viisid läbi enam kui 50 teadlast 21-st riigist. Teadlaste soovitusi on kohaldatud Eesti Kontserdi väljapakutud ideele. Peamise seisukohana on inimõiguste teadlaskond rõhutanud vajadust välistada diskrimineerimine, mis kaasneks teenustele ja üritustele juurdepääsuks vaktsineerimispassi esitamise eeltingimuse kehtestamisel. Diskrimineerimist on võimalik välistada, tagades vaktsineerimispassi mitteesitavale isikule teenustele ja üritustele juurdepääs selliste alternatiivide kaudu, mis ei oleks üleliia

koormavad ja keerulised.

Väljapakutud kultuurisektori idee on kooskõlas inimõiguste teadlaste soovitustega vaktsineerimispassi rakendamiseks. Vaktsineerimispassi mitteesitajate olukord ei muutu väljapakutud lahendusega ebasoodsamaks, sest nendele kehtivad jätkuvalt küllastajate piirarvud. Need piirarvud ei ole sõltuvuses sellest, kas täiendavalt lubatakse kultuurisündmusele vaktsineerimispassi esitavaid küllastajaid. Vaktsineerimispassi esitamine ja loa andmine isikuandmete töötlemiseks on vabatahtlik ning sellest keeldumine ei mõjuta isiku juurdepääsu kultuurisündmusele üldistel alustel. Kõiki osalejaid koheldakse võrdselt sõltumata sellest, kas nad on esitanud vaktsineerimispassi või mitte. Väljapakutud lahenduse alusel ei ole vaktsineerimispassi kaudu kultuurisündmusel osalemine reegel, millest on teatud erandeid mitteesitajatele, vaid olukord on isegi vastupidine.

Lähtuvalt inimõiguste teadlaste soovitustest peaksid väljapakutud lahenduse kohaldamise ajalised ja meditsiinilised tingimused olema selgelt esitatud. Määratleda tuleks väljapakutud lahenduse ajaline kestus, mis iseenesest ei välista selle pikendamise võimalust, ning selle kohaldamise sõltuvus pandeemia olukorrast (näiteks ohutasemetest või valgusfoorist).

Kokkuvõtlikult, kultuurisektori idee suurendada vaktsineerimispassi abil kultuurisündmuste publiku arvu ei ole diskrimineeriv vaktsineerimispassi mitteesitavate isikute suhtes.